

Literatura Basca

Codi: 103387

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	3	0
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	4	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	3	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	4	0
2501907 Estudis d'Anglès i de Clàssiques	OT	3	0
2501907 Estudis d'Anglès i de Clàssiques	OT	4	0
2501910 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	3	0
2501910 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	4	0
2501913 Estudis d'Anglès i Francès	OT	3	0
2501913 Estudis d'Anglès i Francès	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Jon Elordi Acordarrementer

Correu electrònic: jon.elordi@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No fa falta cap coneixement previ d'euskara.

Objectius

L'assignatura està plantejada com a introducció a la literatura en euskara. A la literatura oral li oferirem un lloc molt important perquè, per una banda, està sortint d'una situació de menysvaloració respecte de l'escrita (no només en euskara), per una altra banda, ens mostra una globalització molt antiga on l'euskara forma part de la cultura occidental i, en últim lloc, és un model important per als escriptors. Dins la producció literària escrita, tractarem sobretot el segle XX i XXI, especialment a partir dels anys 60. En relació al tractament dels continguts, hi haurà explicacions teòriques i descriptives bàsiques, però s'hauran de fer treballs que en vagin més enllà, intentant lligar temes relacionats amb la realitat dels estudiants; per aconseguir-ho, s'hauran de fer treballs comparatius. També treballarem transversalment temes que travessen moltes èpoques i autors (la perspectiva de gènere, l'erotisme, la religió, els temes socials i polítics, les actituds respecte a la literatura universal, la natura, la ciutat, l'amor, l'exili, l'autobiografia reflectida a la literatura...). Per això utilitzarem, a més de la bibliografia general, un ampli dossier i un qüestionari específicament creats.

Competències

Estudis de Català i Espanyol

- Identificar els principals corrents literaris i tendències estètiques de la història de la literatura basca.

Estudis d'Anglès i Català

- Identificar els principals corrents literaris i tendències estètiques de la història de la literatura basca.

Estudis d'Anglès i de Clàssiques

- Identificar els principals corrents literaris i tendències estètiques de la història de la literatura basca.

Estudis d'Anglès i Espanyol

- Identificar els principals corrents literaris i tendències estètiques de la història de la literatura basca.

Estudis d'Anglès i Francès

- Identificar els principals corrents literaris i tendències estètiques de la història de la literatura basca.

Resultats d'aprenentatge

1. Descriure l'evolució històrica i temàtica de la literatura basca.
2. Relacionar la literatura basca amb altres manifestacions culturals i artístiques de la societat basca.
3. Valorar la posició de la literatura basca dins de la literatura universal.

Continguts

Tot i que a l'esquema següent els temes apareixen totalment separats, el tractament a les classes no en serà necessàriament cronològic ni aïllat, sinó plural i integrador.

1. SISTEMA LITERARI BASC: INTRODUCCIÓ

1.1. Característiques i situació del País Basc, l'euskara i la literatura basca (llengua minoritzada, marginal, dificultats i oportunitats per crear i desenvolupar un sistema literari basc...)

1.2. Perspectives de gènere

2. LITERATURA ORAL

2.1. Importància de la literatura oral

2.1.1. De la menysvaloració a àmbit d'estudi important

2.1.2. Patrimoni universal, o si més no, occidental

2.1.3. Font per als escriptors i artistes bascos

2.2. Conceptes específics de l'oralitat

2.2.1. Expressió indirecta: indicis i simbolisme

2.2.2. Tòpics o motius recurrents

2.2.3. Sistema de valors

2.2.4. Característiques formals dels "textos" orals

2.3. Gèneres de la literatura oral basca

2.3.1. Balades

2.3.2. Lírica popular del XVIII

2.3.3. Contes

2.3.4. Teatre popular

2.3.5. Bertsolarisme

3.LITERATURA BASCA ESCRITA

3.1. Les fonts dels escriptors bascos

3.1.1. La literatura oral

3.1.2. La literatura contemporània accessible

3.1.3. Les obres escrites basques anteriors (en general, pocs pioners)

3.2. L'exigua literatura clàssica basca: segles XVI-XIX

3.3. Finals del segle XIX i segles XX i XXI

3.3.1. Quelcom semblant al Romanticisme

3.3.2. Renaixement de la preguerra

3.3.3. Fosca postguerra

3.3.4. (Re)inici de la cultura basca moderna

3.3.5. L'encant per l'experimentació

3.3.6. Ascensió al cim

3.3.7. Les aigües en el seu curs

Metodologia

- 1) Aprenentatge basat en explicacions i lectures
- 2) Exercicis pràctics
- 3) Sessions pràctiques de correcció i seguiment dels exercicis
- 4) Exercicis i problemes que s'han de resoldre autònomament
- 5) Preparació i redacció de ressenyes sobre obres de referència
- 6) Estudi personal
- 7) Presentació, seguiment i correcció d'exercicis i treballs

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat empleni les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Aprenentatge basat en explicacions i lectures. Exercicis pràctics.	36	1,44	1, 2, 3
Tipus: Supervisades			
Sessions pràctiques de correcció i seguiment dels exercicis. Presentació, seguiment	8	0,32	1, 2, 3

i correcció d'exercicis i treballs.

Tipus: Autònomes

Exercicis i problemes que s'han de resoldre autònomament. Estudi personal. 20 0,8 1, 2, 3

Avaluació

No hi haurà examen final.

Utilitzarem un model d'avaluació contínua, pel que es valorarà l'adquisició progressiva de coneixements, la feina diària i la participació:

* Al llarg del curs es lliuraran dos treballs relacionats amb el qüestionari de l'assignatura (cada treball pesarà el 28 % de la nota global). Lliurar aquests treballs més tard de les dates establertes suposa que la seva puntuació no serà sobre 10, sinó sobre 8,5.

* Durant el curs s'haurà de lliurar un treball realitzat individualment o en grups de dos persones d'unes 12-15 pàgines sobre la literatura oral, concretament sobre les balades "Frantziako andrea-La mala suegra" o "Atharratzeko andrea-La dama de Atharratze" (aquest treball pesarà el 37 % de la nota global). Lliurar el treball més tard de la data establerta suposa que la seva puntuació no serà del 100 %, sinó del 85 %.

* La resta (0,7 punts del global) estarà en relació, d'una banda, amb l'assistència a classe, la labor diària, la participació i l'actitud (0,4 punts); i per una altra, amb la participació en la tutoria del treball sobre les balades (0,3 punts). No participar en aquesta tutoria suposa no obtenir el conjunt d'aquests 0,7 punts de la nota global. Si, eventualment, existeix la possibilitat d'organitzar conferències o una altra mena d'activitats complementàries a les classes, aquestes activitats també puntuen.

* Qualsevol pràctica inacceptable (lliurar treballs diferents als demanats, fer frauds d'identitat, redactar molt malament, copiar en els exàmens, etc. suposa el suspens absolut de l'assignatura).

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Es considerarà com a 'NO AVALUABLE' l'alumne que hagi realitzat menys de 2/3 parts de les activitats d'avaluació.

Per participar a la reavaluació, l'alumne ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total. Només tenen dret a la reavaluació els alumnes que, havent suspès, tinguin almenys una nota mitjana final de 3,5. Algunes tasques no es poden reavaluar (participació a classe, presentacions orals, exercicis fets a classe).

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor informará l'alumnat del procediment i la data de revisió de les qualificacions.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació	7	4	0,16	1, 2, 3

Treball realitzat sobre la literatura oral basca	37	40	1,6	1, 2, 3
Treballs relacionats amb el qüestionari de l'assignatura 1	28	21	0,84	1, 2, 3
Treballs relacionats amb el qüestionari de l'assignatura 2	28	21	0,84	1, 2, 3

Bibliografia

- Aldekoa, Iñaki, [1991](#), *Euskal poesiaren antologia. Antología de la poesía vasca*, Visor, Madrid.
- _____, [2004](#), *Historia de la literatura vasca*, Erein, Donostia.
- Aulestia, Gorka, [1995](#), *Improvisational poetry from the Basque country*, University of Nevada Press, Reno.
- Ayerbe, Mikel, (ed.), 2014, *Nuestras guerras. Relatos sobre los conflictos vascos*, Lengua de trapo, Madrid.
- Etxeberria, Hasier, 2002, *Cinco escritores vascos*, Alberdania, Irun.
- Ezkerra, Estibalitz, 2011, *Euskal Literatura / Literatura Vasca / Basque Literature*, Donostia: Etxepare Euskal Institutua.
- Euskaltzaindia, 1977, *El libro blanco del euskara*, Euskaltzaindia, Bilbo.
- Galarraga, Aritz & Jon Elordi, 2015, "La literatura basca fora de les seves fronteres" *Visat*, n. 20, PEN català.
- Garzia, Joserra; Andoni Egaña & Jon Sarasua, 2001, *El arte del bertsolarismo: realidad y claves de la improvisación oral vasca*, Bertsozale Elkartea, Donostia.
- Izagirre, Koldo, 1997, *Incursiones en territorio enemigo*, Pamiela, Iruñea.
- Juaristi, Jon, 1987, *Literatura vasca*, Taurus, Madrid.
- Kortazar, Jon, 1990, *Literatura vasca, siglo XX*, Etor, Donostia.
- _____, 1999, *La pluma y la tierra. Poesía vasca contemporánea (1975-1995)*, Prames, Zaragoza.
- _____, 2003, *Literatura vasca desde la Transición: Bernardo Atxaga*, Ediciones del Orto & Universidadde Minnesota.
- _____, 2006, *Montañas en la niebla. Poesía vasca de los años 90*, DVD poesía, Barcelona.
- Kortazar, Jon & Miren M. Billelabeitia, 2002, *Euskal baladak eta kantu herrikoiak / Baladas y canciones tradicionales vascas*, Centro de Lingüística Aplicada Athenea, Madrid.
- López Gaseni, José Manuel, 2002, *Historia de la literatura vasca*, Acento Editorial, Madrid.
- Mitxelena, Koldo, 2001 [1960, Minotauro, Madrid], *Historia de la literatura vasca*, Erein, Donostia.
- Mujika, Luis Mari, 1979, *Historia de la literatura euskérica*, Luis Haramburu, Zarautz.
- Olaziregi, Mari Jose, 2005, *Pintxos. Nuevos cuentos vascos*, Lengua de trapo, Madrid.
- _____, 2005, *Waking the Hedgehog. The Literary Universe of Bernardo Atxaga*, Center for Basque Studies, Reno
- _____, 2006, *Six Basque poets. New voices from Europe and Beyond*, Arc. Todmorden.
- _____, 2011, *Historia de la literatura Vasca*, in <http://www.basqueliterature.com/basque/historia>

Orpustan, Jean Baptiste, 1996, *Précis d'histoire littéraire basque: 1545-1950: cinq siècles de littérature en euskara*, Izpegi, Baigorri.

Otamendi, Jose Luis, (ed.), 1996, *Desde aquí. Antología del cuento vasco actual*, Hiru, Hondarribia.

Sarasola, Ibon, 1976, *Historia Social de la Literatura Vasca*. Akal, Madrid. [Reed. en 1982].

Torrealdai, Juan Mari, 1977, *Euskal idazleak gaur. Historia social de la lengua y literatura vascas*, Ed. Franciscana de Arantzazu, Oñati.

_____, 1997, *Euskal kultura gaur: liburuaren mundua*, Jakin, Oñati.

Ugalde, Ana Isabel; Pilar Aristizabal, Pablo Lekue & Maria Teresa Vizcarra 2020, "Mujeres vascas improvisadoras: las bertsolaris del mundo tradicional (siglos XV-XIX)", *Arenal*, vol 27 nº 1. En <https://doi.org/10.30827/arenal.v27i1.5990>

Urquizu, Patricio, 1992, *Antología de la literatura vasca*, UNED, Madrid.

_____, (dir.), 2000, *Historia de la literatura vasca*, UNED, Madrid.

Villasante, Luis, (dir.) 1972, *Literatura vasca*, [de la colecc. *Tesoro breve de las letras hispánicas VI / Mosaico español 1* de Guillermo Díaz-Plaja], Magisterio español. Madrid.

_____, 1979 2ª ed. aumentada [1ª ed. 1961, Sendo, Bilbo], *Historia de la literatura vasca*, E.F.A. Oñati.

VVAA, 1989, *Congreso de literatura hacia la literatura vasca*, II Euskal Mundu-Biltzarra / II Congreso Mundial Vasco, Castalia, Madrid.

VVAA, 1998, *Letras vascas hoy*, monográfico de *Ínsula*, nº 623.

VVAA, 2003, *Literatura vasca actual*, monográfico de *Quimera*, nº 234.

VVAA, 2013, *Literatura vasca: puertos abiertos*, monográfico de *Ínsula*, nº 797.

VVAA, 2013, *Estudios críticos vascos*, monográfico de *452ºF. Revista de Teoría de la literatura y Literatura Comparada*, nº 9. En <https://revistes.ub.edu/index.php/452f/issue/view/996>

VVAA, 2020, *Harri eta berri: nuevos horizontes de la literatura vasca*, monográfico de *Ínsula*, nº 883-884.

Internet:

<http://www.basqueliterature.com/>

<http://www.armiarma.com/>

<http://www.susa-literatura.com/>

<http://www.basquepoetry.net>

<http://journal.oraltradition.org/issues/22ii>

<http://www.etxepareinstitutua.net/es/enlaces-literatura/>

Programari

Microsoft Office

Open Office

Acrobat

Audacity